

ΘΕΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

κατά τη συνάντηση με τον Πρωθυπουργό

κ. Κυριάκο Μητσοτάκη

2023

30.08.2023

©sbeorggr

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

Οκτώ δέσμες προτάσεων για την «Περιφερειακή Ανάπτυξη» και την άμβλυνση των «Περιφερειακών Ανισοτήτων»

1. Ανάσχεση των συνεπειών των φυσικών καταστροφών στη Θράκη
2. Αδυναμία εξεύρεσης προσωπικού
3. Υποδομές
4. Διεύρυνση της παραγωγικής βάσης
5. Μείωση του τεχνολογικού ελλείμματος
6. Ρυθμιστικό περιβάλλον
7. Βιώσιμη ανάπτυξη
8. Ενέργεια

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
1. Ανάσχεση των συνεπειών των φυσικών καταστροφών στη Θράκη		
<p>Οι πρόσφατες καταστροφικές πυρκαγιές στον Έβρο, εκτός από τις εμφανείς επιπτώσεις τους, θα αναδείξουν μεσο-μακροπρόθεσμα σημαντικά προβλήματα σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> • κοινωνικό, • επιχειρηματικό, και, • περιβαλλοντικό <p>επίπεδο, για το σύνολο της Θράκης.</p> <p>Ειδικά η μείωση του πρωτογενούς τομέα, μπορεί να προκαλέσει παύση λειτουργίας σε πολλές επιχειρήσεις της περιοχής άμεσα.</p>	<p>Η ορθή αντιμετώπιση της κρίσης, θα δημιουργήσει προϋποθέσεις για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Την ανάσχεση της ερήμωσης της περιοχής, λόγω της αύξησης του κύματος αστυφιλίας. Η Θράκη αποτελεί την Περιφέρεια που διαχρονικά μειώνεται ο πληθυσμός της. • Τη συγκράτηση των κάθε είδους επιχειρήσεων με έδρα τη Θράκη. • Τη διατήρηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος για την περιοχή. <p>Σε αντίθετη περίπτωση, η περιοχή ενδέχεται να μην ανακάμψει τα επόμενα χρόνια, με προφανείς αρνητικές επιπτώσεις, τόσο για τη Θράκη, όσο και για ολόκληρη τη χώρα.</p>	<p>Η πολιτική των αποζημιώσεων, έχει αποδειχθεί ότι δεν αποτελεί αποτελεσματικό μέτρο για την ανάταξη περιοχών που έχουν βιώσει παρόμοιου τύπου κρίσεις όπως ο Έβρος και κατ' επέκταση η Θράκη.</p> <p>Ο ΣΒΕ, για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη συνολικά της Θράκης, προτείνει την εκπόνηση σε χρονικό ορίζοντα δώδεκα (12) μηνών ρεαλιστικού «master plan», στο οποίο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Θα προδιαγραφούν συγκεκριμένες ενέργειες υποστήριξης για το σύνολο των τομέων της τοπικής οικονομίας. ➤ Θα δημιουργηθούν τα κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία. ➤ Θα εξασφαλισθούν μηχανισμοί λειτουργικών ενισχύσεων, όπως το μεταφορικό ισοδύναμο, η επιδότηση των εργοδοτικών εισφορών, κ.λπ.. ➤ Θα προβλεφθεί το κατάλληλο σχήμα διακυβέρνησης του «master plan» για τη Θράκη.

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
2. Αδυναμία Εξεύρεσης Προσωπικού		
<p>Κορυφαίο πρόβλημα για την απρόσκοπτη λειτουργία της βιομηχανίας, το οποίο μάλιστα επιδεινώθηκε μετά την υγειονομική κρίση, είναι η αδυναμία εξεύρεσης προσωπικού.</p> <p>Το συγκεκριμένο φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο σε όλη τη χώρα και ειδικά στην Περιφέρεια, που αντιμετωπίζει σοβαρό δημογραφικό πρόβλημα.</p> <p>Η επίλυση του προβλήματος θα συμβάλει στην εκπλήρωση του στόχου μείωσης της ανεργίας κάτω από το 10% έως το 2027.</p>	<p>Η μεγάλη πρόκληση για την κάλυψη του ελλείμματος της βιομηχανίας σε εργαζόμενους με «τεχνικές» δεξιότητες, είναι η ορθή διάρθρωση και η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Την αλλαγή των προτύπων απασχόλησης. • Το υψηλό ποσοστό ανεργίας. • Τη μόνιμη εργασιακή αβεβαιότητα. • Τα κοινωνικά προβλήματα που συνδέονται από την ανεργία των νέων και από την ύπαρξη μακροχρόνια ανέργων, και, • Την πρόκληση της γήρανσης του πληθυσμού. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του «Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης». ➤ Ορθή διασύνδεση της τεχνικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. ➤ Θέσπιση της υποχρεωτικότητας και της (τουλάχιστον) εξαμήνης «πρακτικής άσκησης» για τους συμμετέχοντες στην «τεχνική εκπαίδευση». ➤ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης για τους κλάδους «STEM». ➤ Χρηματοδότηση τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από φορείς του ιδιωτικού τομέα. ➤ Ειδικά προγράμματα και θεσμοθέτηση κινήτρων για την ανάσχεση του κύματος αστυφιλίας των τελευταίων ετών. ➤ Νομοθετικές πρωτοβουλίες και δημιουργία σύγχρονου πλαισίου, ούτως ώστε: <ol style="list-style-type: none"> 1. να δοθεί η δυνατότητα σε πρόσφυγες και μετανάστες να απασχοληθούν στη βιομηχανία, και, 2. για την πρόσκληση για απασχόληση αλλοδαπών εργαζομένων στη βιομηχανία.
3. Υποδομές		
<p>Οι υποδομές επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα μιας χώρας, ενώ είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς παράγοντες υλοποίησης και προσέλκυσης επενδύσεων.</p> <p>Η βελτίωση των υποδομών στη χώρα θα εισφέρει θετικά στην επίτευξη του στόχου της Κυβέρνησης για μέση ετήσια ανάπτυξη 3% έως το 2027.</p>	<p>Η ύπαρξη και ορθή λειτουργία δικτύων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενέργειας, • Τηλεπικοινωνιών, και, • Συνδυασμένων μεταφορών, <p>είναι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για την απρόσκοπτη και εύρυθμη λειτουργία κάθε είδους επιχειρήσεων.</p> <p>Ειδικά στην Ελληνική περιφέρεια, και ιδιαίτερα στην Ήπειρο και στη Θράκη, διαπιστώνεται τεράστια έλλειψη σε αναγκαίες υποδομές που να λειτουργούν υποστηρικτικά για την επιχειρηματικότητα. Επιπρόσθετα, η κακή ποιότητα των δικτύων και του ηλεκτρικού ρεύματος (βυθίσεις, διακοψιμότητα) αποτελούν μόνιμο πρόβλημα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενίσχυση της «χωρητικότητας» του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. ➤ Αναβάθμιση υποδομών internet «υψηλών ταχυτήτων», ειδικά σε περιοχές βιομηχανικής συγκέντρωσης. ➤ Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού λειτουργίας των λιμανιών της Πρέβεζας και της Αλεξανδρούπολης, για την ορθή εξυπηρέτηση των βιομηχανιών της Ηπείρου και της Θράκης και για τη διευκόλυνση των εμπορευματικών μεταφορών. ➤ Ειδικά για τη Θεσσαλονίκη: <ol style="list-style-type: none"> 1. επιτάχυνση των διαδικασιών ανάπλασης του εκθεσιακού κέντρου της ΔΕΘ, 2. έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος για την έναρξη των έργων επέκτασης του προβλήτα 6 του λιμένα της Θεσσαλονίκης, και, 3. ολοκλήρωση νομικών διαδικασιών για την υλοποίηση του έργου Thess INTEC.

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
4. Διεύρυνση της Παραγωγικής Βάσης της Χώρας		
<p>Αποτελεί αδήριτη ανάγκη, η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της χώρας, ούτως ώστε να επιταχυνθεί η μετάβαση σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο.</p> <p>Η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, είναι η ικανή και αναγκαία συνθήκη για την επίτευξη του στόχου της Κυβέρνησης για συμμετοχή της βιομηχανίας στο ΑΕΠ από το 10,7% σήμερα στο 15% μέχρι το 2030.</p> <p>Ο στόχος της αύξησης των εξαγωγών στο 60% του ΑΕΠ έως το 2030 εξαρτάται απολύτως από την ενίσχυση της εξωστρέφειας του παραγωγικού συστήματος της χώρας και την παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων.</p>	<p>Η υλοποίηση παραγωγικών επενδύσεων αποτελεί μονόδρομο για την αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος της Ελληνικής οικονομίας.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, οι προκλήσεις είναι πολλές και σημαντικές, με κυριότερες από αυτές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τη μείωση του κόστους του χρήματος για τις επιχειρήσεις. • Τη μείωση της φοροδιαφυγής, ούτως ώστε να δημιουργηθούν οι απαραίτητοι πόροι για την υλοποίηση επενδύσεων. • Τη δημιουργία ακόμη πιο φιλικού νομοθετικού πλαισίου για τις επενδύσεις. • Την ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης. • Την κωδικοποίηση της νομοθεσίας που αφορά τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα. 	<p>Προτείνουμε:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Την ταχύτατη εξειδίκευση της «Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιομηχανία» και τη συγκρότηση των σχετικών ομάδων εργασίας. ➢ Την εξειδίκευση του στόχου της Κυβέρνησης για αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων ως ποσοστού στο ΑΕΠ από 10,7% σήμερα σε 30% το 2030. ➢ Την ετήσια αξιολόγηση των επιπτώσεων της «Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιομηχανία» στη ανάπτυξη της χώρας και ειδικά στη μείωση των περιφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. ➢ Την κατάργηση ειδικών τελών και επιβαρύνσεων, όπως η εισφορά ποσοστού 0,6% της ANE 128 στα δάνεια, <p>Για την προσέλκυση διεθνών κεφαλαίων και την υλοποίηση διεθνών συνεργασιών και κοινών επενδύσεων.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Πρόγραμμα επιχειρηματικών αποστολών υπό την αιγίδα και με την παρουσία του ίδιου του Πρωθυπουργού κ. Κυριάκου Μητσοτάκη. ➢ Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη δημιουργία κοινών επιχειρηματικών σχημάτων στη μεταποίηση, στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής και στην έρευνα και τεχνολογία.
5. Μείωση του Τεχνολογικού Χάσματος		
<p>Παρά τις γενναίες χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία σαράντα χρόνια με σκοπό τη μείωση του τεχνολογικού χάσματος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Βόρειας Αμερικής, αυτό εξακολουθεί να υφίσταται και σε κάποιες περιπτώσεις να διευρύνεται.</p>	<p>Η ένταξη στη στρατηγική των Ελληνικών επιχειρήσεων της κάλυψης του «τεχνολογικού ελλείμματος» είναι βέβαιο ότι θα αποτελέσει πηγή δημιουργίας ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, παραγωγής «διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων» και επιτυχούς αντιμετώπισης των προκλήσεων από την 4^η βιομηχανική επανάσταση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Αυξημένα ποσοστά χρηματοδότησης επενδύσεων σε έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και μεταφορά τεχνολογίας. ➢ Δημιουργία προγράμματος επιχορήγησης της δημιουργίας και οργάνωσης Τμημάτων Έρευνας και Ανάπτυξης σε μεταποιητικές επιχειρήσεις. ➢ Παροχή ειδικών και αυξημένων κινήτρων για προσέλκυση ξένων επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας. ➢ Δημιουργία προγραμμάτων ανάσχεσης του brain drain και προσέλκυσης τόσο Ελλήνων του εξωτερικού, όσο και αλλοδαπών στελεχών υψηλής εξειδίκευσης. ➢ Ενίσχυση της λειτουργίας των «Γραφείων Μεταφοράς Τεχνολογίας» των ΑΕΙ και των ερευνητικών ιδρυμάτων της χώρας.

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
6. Φιλικό Ρυθμιστικό Περιβάλλον		
<p>Το ρυθμιστικό περιβάλλον εντός του οποίου καλείται να δραστηριοποιηθεί μια επιχείρηση, καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη δυνατότητα που της δίνεται για την επιβίωσή της και την επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης. Η βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, και ειδικά στο σκέλος που αφορά στην υλοποίηση επενδύσεων, θα συμβάλει στην επίτευξη του εθνικού στόχου για αύξηση των επενδύσεων κατά 70%, με επενδύσεις 50 δις € ετησίως έως το 2027 και συμμετοχή των επενδύσεων άνω του 20% στο ΑΕΠ.</p>	<p>Κατά τον ΣΒΕ, η έννοια του «φιλικού» περιβάλλοντος δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων, είναι η βασική προϋπόθεση για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τη μείωση του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεων, • την αποφυγή αναίτιων διοικητικών και οικονομικών βαρών, • την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, • την εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού, • την ορθή και ταχεία απονομή της δικαιοσύνης, και, • τη δυνατότητα προσέλκυσης και υλοποίησης επενδύσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Άρση των εμποδίων για την ταχύτερη απονομή της δικαιοσύνης. ➢ Ένταξη στη λειτουργία του κράτους της στρατηγικής για την απλούστευση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος που αφορά στην επιχειρηματικότητα και ειδικά στη βιομηχανία. ➢ Εκ των προτέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων κάθε νέας νομοθετικής παρέμβασης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, και ειδικά της βιομηχανίας. ➢ Ψηφιοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης, με ταυτόχρονη περαιτέρω απλούστευση του ισχύοντος πλαισίου. ➢ Αποσαφήνιση των όρων περιβαλλοντικής αδειοδότησης, καθώς και των ζητημάτων χωροθέτησης βιομηχανικών επιχειρήσεων.
7. Βιώσιμη Ανάπτυξη		
<p>Η «βιώσιμη ανάπτυξη» συνδέεται πλέον άμεσα με την ουσιαστική και μακροχρόνια βιωσιμότητα όλων των επιχειρήσεων ανεξάρτητα από το μέγεθός τους.</p> <p>Το τρίπτυχο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «βιώσιμη ανάπτυξη», • «κλιματική κρίση», και, • «πράσινη οικονομία», <p>διαμορφώνει ένα νέο επιχειρηματικό πρότυπο και αποτελεί πηγή δημιουργίας ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.</p>	<p>Σημαντικές προκλήσεις για τις επιχειρήσεις, είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ένταξη στη στρατηγική τους δράσεων για την επίτευξη ρυθμών βιώσιμης ανάπτυξης. • Η κανονιστική τους συμμόρφωση με τα κριτήρια «ESG». • Η κατανόηση από τα στελέχη, ότι η υιοθέτηση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης επηρεάζει θετικά την επιχειρησιακή λειτουργία και τις επενδύσεις. • Η έλλειψη δεξιοτήτων και στελεχών με κατάλληλες γνώσεις για την εφαρμογή των κριτηρίων «ESG» στις επιχειρήσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Ανάλυση καμπάνιας ενημέρωσης βιομηχανικών επιχειρήσεων για τα οφέλη από την εφαρμογή των αρχών της «βιώσιμης ανάπτυξης» και της «κυκλικής οικονομίας». ➢ Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για τη συμμόρφωσή τους με τις αρχές και τα κριτήρια «ESG». ➢ Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, για την αναβάθμιση δεξιοτήτων στελεχών για την εφαρμογή των κριτηρίων «ESG». ➢ Αυξημένη χρηματοδότηση επενδύσεων και προγραμμάτων, για επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τις αρχές της «κυκλικής οικονομίας» και παράγουν προϊόντα «κυκλικότητας».

Διαπίστωση	Προκλήσεις	Προτάσεις επίλυσης του προβλήματος
8. Κόστος Ενέργειας		
<p>Οι υπέρογκες αυξήσεις στα τιμολόγια ενέργειας τα προηγούμενα χρόνια, δημιούργησαν προβλήματα λειτουργίας σε πολλούς βιομηχανικούς κλάδους, ενώ διεθνείς προβλέψεις κάνουν λόγο για ενδεχόμενη αύξηση των τιμών της ενέργειας τον προσεχή χειμώνα.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πιθανές εκ νέου υπέρογκες αυξήσεις των τιμολογίων ενέργειας μπορούν να οδηγήσουν σε κλείσιμο μεταποιητικών επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τόσο «Υψηλή» όσο και «Μέση» Τάση. • Οι αρνητικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία και στις τοπικές κοινωνίες, τόσο από ανεπάρκεια εφοδιασμού σε ενέργεια, όσο και σε αυξημένα τιμολόγια ενέργειας, θα διευρύνουν περαιτέρω τις σημερινές περιφερειακές ανισότητες και τη λαϊκή δυσαρέσκεια. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου για την εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ από επιχειρήσεις. ➤ Κατάργηση του πλαφόν στα διμερή συμβόλαια των βιομηχανιών με παραγωγούς. ➤ Η συμμετοχή μονάδων στους επόμενους διαγωνισμούς ΑΠΕ να λαμβάνει χώρα με έως 50% της ισχύος τους. ➤ Επιτάχυνση της έγκρισης του μηχανισμού κρατικής ενίσχυσης των βιομηχανικών ΡΡAs . ➤ Αντιστάθμιση του ενεργειακού κόστους για τις επιχειρήσεις, με την υιοθέτηση μιας τιμής στόχου μέσω της επικαιροποίησης της επιδότησης ανά τακτά χρονικά διαστήματα. ➤ Επαναφορά των χρεώσεων ΥΚΩ στα προ κρίσης επίπεδα. ➤ Ειδική πρόβλεψη για προστασία των επιχειρήσεων από την πιθανή αύξηση των τιμών.

Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΤΗΝ ΟΚΤΑΕΤΙΑ 2015-2022

Η διαχρονική ύπαρξη περιφερειακών ανισοτήτων μεταξύ των δεκατριών περιφερειών της χώρας αποδεικνύεται από σειρά οικονομικών και κοινωνικών δεικτών. Οι διαπιστώσεις από την ανάλυση αυτών των δεικτών, οδηγούν στην ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής συγκεκριμένης και στοχευμένης πολιτικής περιφερειακής σύγκλισης για την έμπρακτη και βιώσιμη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στη χώρα.

Συγκεκριμένα:

1. Το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** αποδεικνύει αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων, αφού τέσσερις περιφέρειες «διευρύνουν» την απόστασή τους από τη «μόνιμα πρωτοπορούσα» Αττική, με «αρνητική πρωταθλήτρια» τη Δυτική Μακεδονία με -16%. Έξι από αυτές παρουσιάζουν ισχυρή αύξηση έως 2%, ενώ μόνον η Στερεά Ελλάδα μειώνει ουσιαστικά την απόστασή της από την Αττική, σε ποσοστό 10,2%.
2. Το **ποσοστό ανεργίας** μειώνεται κατά 8% στην Αττική και μόλις κατά 1% στη Δυτική Ελλάδα, την ίδια στιγμή που: α) Κρήτη, Πελοπόννησος, Δυτική Μακεδονία και Ήπειρος έχουν μηδενική μείωση του ποσοστού ανεργίας, β) Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο, Βόρειο Αιγαίο και Ιόνια Νησιά αυξάνουν κατά 1% το ποσοστό ανεργίας την περίοδο 2015 – 2021, ενώ Θεσσαλία και Κεντρική Μακεδονία, αυξάνουν το συγκεκριμένο ποσοστό κατά 2%.
3. Ο **δείκτης μέτρησης της ανταγωνιστικότητας** των 234 περιφερειών της Ευρώπης αποδεικνύει ότι η Αττική είναι μακράν η ανταγωνιστικότερη περιφέρεια της χώρας (θέση 134 για το 2022) με τις υπόλοιπες να βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις της κατάταξης: από 199 – Κεντρική Μακεδονία έως 228 – Στερεά Ελλάδα.
4. Η μελέτη του ίδιου δείκτη για τα έτη από το 2016 έως το 2022, αποδεικνύει ότι όλες οι περιφέρειες της χώρας αυξάνουν την «απόστασή» τους σε όρους περιφερειακής ανταγωνιστικότητας από την Αττική, εκτός από τη Θεσσαλία, η οποία τη μειώνει σε ποσοστό 6,7%.
5. Ο **δείκτης «καινοτομίας» του Regional Innovation Scoreboard 2023** της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει σταθερά πρώτη την Αττική και σταθερά τελευταίο το Νότιο Αιγαίο, από το 2016 έως το 2023. Η «απόσταση» από τον μέσον όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2023 είναι για μεν την Αττική 11 μονάδες (97,6/108,5) για την Κεντρική Μακεδονία στο διπλάσιο ακριβώς (22 μονάδες) ενώ το Νότιο Αιγαίο και τα Ιόνια Νησιά υπολείπονται κατά 48 μονάδες και το Βόρειο Αιγαίο κατά 46 μονάδες από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

